

ють реалізацію Державною фіскальною службою своєї компетенції та формування коректного розуміння сутності цього органу, проте тенденції свідчать про те, що наявна проблематика може бути вирішена найближчим часом.

Список використаних джерел:

1. Про вдосконалення діяльності органів доходів і зборів: Постанова Верховної Ради України від 28.02.2014 р. № 838-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 13. – Ст. 232.
2. Про затвердження Стратегічного плану розвитку Міністерства доходів і зборів на 2013–2018 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р. № 869-р // Офіційний вісник України. – 2013. – № 88. – Ст. 3239.
3. Про затвердження Стратегічного плану розвитку ДФС України на 2015–2018 роки. Наказ Державної фіскальної служби України від 12.02.2015 № 80 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kh.sfs.gov.ua/data/material/000/129/184732/plan.pdf>.
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 // Офіційний вісник Президента України. – 2015. – № 2. – Ст. 154.
5. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – Ст. 1507.
6. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
7. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.
8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 2-3. – Ст. 11.

УДК 351.746

КОВАЛЕНКО Ю.О.

**СУТНІСТЬ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЇ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ**

У статті аналізується юридична сутність інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України. Автором визначається комплексна мета такого забезпечення, що зводиться до задоволення інформаційної потреби щодо стану корупції у правоохоронних органах задля протидії корупції в цих органах влади. Окрема увага приділяється завданням досліджуваного інформаційного забезпечення, зокрема виділено основне системне завдання та опосередковані завдання цього забезпечення.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформація, корупція, правоохоронний орган, протидія корупції.

В статье анализируется юридическая сущность информационного обеспечения противодействия коррупции в правоохранительных органах Украины. Автором определяется комплексная цель такого обеспечения, которое сводится к удовлетворению информационной потребности в отношении состояния коррупции в правоохранительных органах для противодействия коррупции в данных органах власти. Особое внимание уделяется заданиям исследуемого информационного обеспечения, а именно выделены основное системное задание и опосредованные задания рассматриваемого информационного обеспечения.

Ключевые слова: информационное обеспечение, информация, коррупция, правоохранительный орган, противодействие коррупции.

The article analyzes the legal nature of anti-corruption information support at law enforcement agencies of Ukraine. The author determines the multifaced goal of such a support, which consists in satisfying the information need on the state of corruption at legal enforcement's in order to combat the corruption in these authorities. A special attention is paid to the tasks of the investigated information support, in particular, the main system task and the indirect tasks of this support have been identified.

Key words: *information support, information, corruption, law enforcement agencies, to combat corruption.*

Вступ. Сьогодні інформаційні перетворення змінюють життя людей та спосіб розвитку сучасного світу, зумовлюють становлення інформаційного суспільства в нашій державі. Зокрема, В.Д. Люблін зауважує, що за останні роки вже й в Україні за допомогою веб-ресурсів мережі Інтернет поширюються інструкції з виготовлення вибухівки у домашніх умовах, порнографічна та інша шкідлива інформація, котра деструктивним чином впливає на молодь та усе суспільство, долучене до інформаційного «поля», загалом [1, с. 67]. Попри це, в жодному разі не можна ігнорувати й того факту, що володіння інформацією також сприяє розвитку всіх сфер діяльності держави та суспільства, адже інформація, як зазначають вчені, є основним стратегічним ресурсом побудови інформаційного суспільства, формування якого в нашій державі є «необхідною умовою сталого розвитку країни, її повноцінного входження до світової економіки» [2, с. 56], а також для ефективної роботи органів державної влади, зокрема, правоохоронних органів.

Актуалізується це питання тим, що протягом останніх років у правоохоронних органах України значно підвищився рівень корупції, а інформація дедалі більшою мірою використовується як ефективна зброя протидії цьому негативному соціально-економічному та культурному явищу. Утім, попри очевидний антикорупційний потенціал інформації, питання інформаційного забезпечення протидії корупції в нашій державі залишається невиправдано малодослідженим поняттям.

Значення інформаційного забезпечення правоохоронних органів України, зокрема щодо протидії корупції, важко недооцінити, що також підтверджуються на нормативному рівні, зокрема наказами та розпорядженнями Міністерства внутрішніх справ України [3, с. 55], насамперед, науковими працями українських вчених у галузі права (Д.В. Артем'євої, В.В. Бабаскіна, О.В. Бойченка, К.І. Беякова, К.С. Герасименко, С.А. Жалгунової, І.П. Катеринчука, М.В. Коваліва, Н.А. Нефедової, О.Г. Фролової, І.В. Хорт, Г.М. Шорохової та ін.), завдяки яким поняття «інформаційне забезпечення правоохоронних органів» міцно увійшло в науковий та практичний обіг і нині широко використовується при висвітленні проблем управління правоохоронними органами [4, с. 138], головним чином, у межах адміністративного та інформаційного права. Попри це, варто зауважити, що досі питання юридичної сутності, мети та завдань інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України ще не були предметом окремого комплексного дослідження.

Постановка завдання. Метою цієї наукової статті є розкриття сутності, мети та завдань інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах нашої держави.

Результати досліджень. У широкому сенсі інформаційне забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України – це врегульований нормами права процес накопичення (збору) із зовнішніх і внутрішніх джерел інформації, перетворення та відтворення її, надання та отримання (тобто, «комунікація») цієї інформації у потрібній кількості й якості, що є необхідною для здійснення антикорупційної діяльності в правоохоронних органах України, а також зберігання, поширення (використання) цієї інформації правоохоронними органами держави. З цього випливає, що *сутність* інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України виявляється у:

1) функціональному та управлінському контексті. Як «інструмент» ефективного управління (загальновідомо, що найважливіша особливість процесу управління полягає саме в його інформаційній природі), інформація про корупцію дає змогу правоохоронним органам України приймати оптимальні, виважені та своєчасні управлінські рішення, а також уникати таким чином прийняття рішень (вчинення дій чи утримання від їх вчинення), нормативно-правових актів (та їх реалізації), які спонукали би чи підтримували корупцію у відповідному органі влади та/або у системі органів державної влади загалом;

2) цільовому контексті, що визначається потребами, які спроможна задовольнити саме інформація. Тобто в цьому аспекті інформаційне забезпечення протидії корупції в правоохоронних

органах дає змогу накопичувати, обробляти, надавати та отримувати, використовувати інформацію про корупцію та її запобігання, що є необхідною для: (а) виконання відповідним органом влади власних повноважень (та виконувати ці повноваження з дотриманням принципу законності); (б) правильного виконання власних функцій та завдань (та діяти послідовно, виважено); (в) здійснення процесу досягнення цілей з мінімізованими труднощами (та, відповідно, діяти оптимально й ефективно);

3) концептуально-стратегічному гуманістичному контексті. Адекватне здійснення інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах влади дає змогу державі: (а) виробляти ефективну антикорупційну політику (дієвим чином коригувати завдання, способи та засоби протидії корупції); (б) оптимально вибудовувати стратегію антикорупційної діяльності в правоохоронних органах влади безпосередньо та у процесі їх взаємодії з іншими органами влади; (в) підвищувати рівень довіри громадськості та міжнародних інститутів, міжнародного співтовариства до правоохоронних органів влади України та/або системи влади держави загалом;

4) контрольному контексті. Інформаційне забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України робить ці органи влади не лише спроможними запобігати корупційним проявам та протистояти корупційним ризикам, беручи до уваги актуальний стан толерантного ставлення співробітників відповідного органу влади до корупції, але й робить діяльність цього органу влади «прозорою», підконтрольною громадянському суспільству (роль громадськості в процесі протидії корупції в правоохоронних органах влади, як відомо, важко недооцінити, хоча цей вплив не може зводитись до неправомірного тиску громадськості на органи влади, їх дискредитацію), яке буде активно долучатись до підтримки цього органу влади у її антикорупційній ініціативі та політиці;

5) превентивному контексті.

Сутність інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України дає змогу повною мірою з'ясувати мету вказаного процесу, яка досить тісно пов'язана із такою категорією, як «інформаційна потреба», під якою розуміється певний стан суб'єкта предметної діяльності, що виникає у зв'язку з необхідністю отримання відомостей, котрі забезпечують вирішення предметних завдань. Таким чином, цілком очевидно, що інформаційні потреби, зокрема, органів внутрішніх справ визначають мету інформаційного забезпечення, яка загалом «полягає у наданні співробітникам органів внутрішніх справ інформації необхідної якості в задані терміни та у рамках діючих технічної й організаційної структур, правового регулювання та фінансування» [5, с. 144]. Тобто *комплексною метою* інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України можна назвати задоволення інформаційної потреби щодо стану корупції у правоохоронних органах України задля протидії корупції в цих органах влади держави.

Що ж стосується питання переліку завдань інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України, то він визначений загальними завданнями органів влади, спеціальною компетенцією правоохоронних органів влади, а також скорегований сутністю та метою інформаційного забезпечення протидії корупції в означених органах влади.

Варто зауважити, що особливу увагу завданням інформаційного забезпечення в науковій літературі вченими звертається в межах дослідження окремих питань здійснення управління тими чи іншими процесами та функціонування органів влади, суб'єктів господарювання тощо. Зокрема, Т.Б. Шира, досліджуючи проблеми управління асортиментом, зауважує, що головними завданнями інформаційного забезпечення цього управління є «отримання достовірних відомостей від покупців про попит і передачу їх у повному обсязі до постачальників» [6, с. 71]. Своєю чергою, українська вчена Л.М. Мартиненко, розглядаючи складові елементи розвитку страхового ринку, зауважила, що основні завдання інформаційного забезпечення полягають у задоволенні потреб керівників, які розробляють стратегічні орієнтири, в аналітичній інформації; формуванні, розміщенні, наповненні, підтримці, актуалізації та використанні інформаційних ресурсів, необхідних для розробки, оцінки і коректування стратегії; створення і розвиток систем обробки та передачі інформації [7, с. 54].

Українська вчена В.В. Іванова наголошує, що основними завданнями інформаційного забезпечення є: 1) створення повного фонду інформації; 2) створення умов для інформаційного забезпечення на різних рівнях; 3) об'єднання інформаційних потоків різних рівнів; 4) забезпечення єдності процесу отримання та передачі інформації; 5) стандартизація процесу інформаційного забезпечення; 6) доступність для користувачів із різними рівнем підготовки та фінансовими можливостями [8, с. 61–63]. Погоджується із цією позицією також А.О. Дегтяр [9, с. 65–66]. Своєю

чергою, вчені В.В. Годін та І.К. Корнєєв вважають, що інформаційне забезпечення, насамперед, виконує такі завдання: 1) визначення кола споживачів інформації, а також періодичності циркуляції та форм надання інформації; 2) визначення відповідних джерел інформації та наявних способів доступу до них; 3) організація та уніфікація процесів і засобів накопичення, фіксації, обробки, зберігання, актуалізації, надання та використання інформації, а також розподіл завдань (зумовлених вказаними діями) між відповідними суб'єктами інформаційного забезпечення; 4) організація потоків інформації, формування комплексу технічних засобів для організації цих потоків, розвиток і створення нових інформаційних (та телекомунікаційних) технологій, а також поступове (поетапне) формування єдиного інформаційного простору; 5) організація зберігання усього масиву інформації (головним чином, це розробка системи класифікаторів, зберігання даних і інформації в уніфікованих форматах); 6) формування уніфікованої системи документації, розробка документообігу та технологічних процесів формування документів, а також встановлення відповідного порядку їх складання, оформлення, фіксації (реєстрації), узгодження та затвердження; 7) створення та реалізація порядку взаємодії інформаційної системи та відповідних управлінських суб'єктів, а також організація використання інформації для оцінки тенденцій, альтернатив рішень і дій розробки прогнозів, вироблення загальної стратегії; 8) організація зворотного зв'язку [10, с. 37]. Утім, аналізуючи наведені переліки завдань інформаційного забезпечення, можна зазначити, що вчені фактично змішують поняття «завдання» та «способи», «засоби» здійснення цих завдань, а також завдання інформаційної системи, що з методологічної позиції можна виправдати з огляду на об'єктивний та суб'єктивний прояв інформаційного забезпечення.

Викладені підходи до розуміння завдань інформаційного забезпечення дають змогу стверджувати, що їх доцільно розглядати у широкому та вузькому сенсі. Отже, у загальних рисах *основним системним завданням* інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України є:

1) встановлення та репрезентація стану корупції в правоохоронних органах влади (задовольняючи таким чином інформаційний інтерес цих органів влади та держави загалом);

2) здійснення контролю за відповідністю виконання цими органами влади покладених на них законодавством завдань, а також підвищення ефективності протидії корупції в цих органах влади та запобігання корупції у державі загалом, звертаючись до інформації як до інструменту управління.

Конкретизація основного завдання інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України дає змогу стверджувати, що розглядуване інформаційне забезпечення виконує комплекс таких завдань:

1) задоволення зовнішніх інформаційних потреб щодо протидії корупції в правоохоронних органах України. У цьому контексті інформаційне забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах влади надає (репрезентуючи) іншим (неправоохоронним) органам влади, міжнародним інститутам та громадськості наявний (отриманий в процесі здійснення первинних стадій інформаційного забезпечення) комплекс інформації про стан корупції в правоохоронних органах влади України та фактичний стан протидії цьому негативному феномену з метою подальшого опрацювання відповідними споживачами цієї інформації наданої ними інформації чи без такої мети;

2) задоволення внутрішніх інформаційних потреб щодо протидії корупції в правоохоронних органах України. Це завдання головним чином виявляється у наданні та отриманні актуальної інформації про стан корупції та протидії їй в правоохоронних органах суб'єктам і об'єктам упровадження процесу забезпечення;

3) організація реалізації інформаційних процесів, зокрема, визначення та відбір (у відповідному порядку та у належний, оптимальний спосіб) необхідних джерел інформації, систематизація отриманих даних та їх інтерпретація, а також забезпечення роботи тих структурних підрозділів правоохоронних органів, що у відповідній мірі відповідають за інформаційне забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах.

Висновки. В умовах становлення в Україні інформаційного суспільства як основи його сталого розвитку інформація стає вирішальним «інструментом» протидії корупції – феномена, деструктивний вплив якого практично на усі сфери життєдіяльності суспільства є більш ніж очевидним. Особливою важливістю інформація характеризується в процесі діяльності правоохоронних органів влади – органів влади, які протидіють злочинності в державі та, відповідно, перебувають під загрозою численних корупційних ризиків. У цьому контексті інформаційне забезпечення протидії корупції в означених органах влади, зокрема, дає змогу державі ефективно

здійснювати антикорупційну політику, а вказаним органам влади – оптимально та вчасно протидіяти паразитарному ефекту корупції на ці органи влади зокрема та ефективно функціонувати загалом.

Список використаних джерел:

1. Люблін В.Д. Специфіка та умови адміністративно-правового закріплення безпеки інформаційних відносин у галузі реклами / В.Д. Люблін // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. – 2014. – Т. 16. – № 1 (58). – Ч. 2. – С. 67–72.
2. Прийма С.М. Синергійно-інформаційний підхід як методологічний інструментарій: дослідження відкритої освіти дорослих / С.М. Прийма // Освіта та педагогічна наука. – 2014. – № 2 (163). – С. 56–63. DOI: 10.12958/EPS.2(163).Przyma_S_M.
3. Фролова О.Г. Проблеми правового регулювання інформаційно-методичного управління в органах внутрішніх справ / О.Г. Фролова // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2002. – № 1. – С. 53–62.
4. Парубин К.О. Использование информационно-коммуникационных технологий – главное условие модернизации информационной системы учета дорожно-транспортных аварий в Украине / К.О. Парубин // *Legea și viața*. – 2013. – № 11-4 (263). – С. 137–141.
5. Финько В.Н. Информационное обеспечение органов внутренних дел: системный анализ базовых понятий и определений / В.Н. Финько // Вестник Воронежского института МВД России. – 2007. – № 3. – С. 144–151.
6. Шира Т.Б. Функціональний аспект управління асортиментом у комерційній діяльності / Т.Б. Шира // Наукові записки Української академії друкарства. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 1. – С. 63–73.
7. Мартиненко Л.М. Стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку України: дис. ... канд. екон. наук / Л.М. Мартиненко. – Донецьк, 2014. – 216 с.
8. Іванова В.В. Щодо формування системи інформаційного забезпечення розвитку економіки України / В.В. Іванова // Економіст. – 2008. – № 4. – С. 61–63.
9. Дегтяр А.О. Методологічні підходи до побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності організації соціокультурної сфери / А.О. Дегтяр // Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. – 2015. – Вип. 46. – С. 62–71.
10. Годин В.В., Корнеев И.К. Информационное обеспечение управленческой деятельности: учеб. / В.В. Годин, И.К. Корнеев. – Москва: Высш. шк., 2001. – 240 с.